

't Seghen Waert

jaargang 28 aflevering 1

februari 2009

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dhr. P. P. van Puffelen, voorzitter

fredvanpuffelen@hotmail.com

tel. 06 55813828

dhr. R. M. A. Krul, secretaris

Tijberg 54, 2716 LK Zoetermeer

krulende@wanadoo.nl

tel. (079) 321 07 32

mw. H. E. M. Westerman, penningmeester

Nassaulaan 12, 2712 AX Zoetermeer

westdijk@hetnet.nl

tel. (079) 316 81 21

mw. J. R. de Kler (A.W.Z.)

dhr. L. Vlastra (G.W.Z.)

vacature (I.S.V.)

mw. E. W. M. van Adrichem (Activiteitencie)

dhr. R. Grootveld

dhr. A. C. J. Vermeulen

Archeologische werkgroep

dhr. B. F. F. H. van der Ven

Douzapad 30, 2722 AX Zoetermeer

benvdven@versatel.nl

tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep

mw. M. E. Vijverberg-Kalkema

Stekelbaarsloot 35, 2724 AR Zoetermeer

kalkema@wanadoo.nl

tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden

dhr. E. W. van den Burg

Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer

tel. (079) 316 48 58

Redactie

mw. C. Hogeveen (redactie)

dhr. P. Drapers (eindredactie)

dhr. Th. van der Poel (vormgeving)

dhr. A. C. J. Vermeulen (publicaties)

dhr. R. Grootveld

redactie email-adres: info@oudsoetermeer.nl

Werkgroep Beeld en Geluid

dhr. G. van Doornen

Mauritsstraat 6, 2712 CW Zoetermeer

doornenroos@casema.nl

tel. (079) 319 01 19

Ledenadministratie

dhr. D. de Kler

Bunuelstrook 45, 2726 RX Zoetermeer

kler11@hetnet.nl

tel. (079) 331 58 28

Contributie:

Lidmaatschap € 13,75 per jaar

Gezins- of jeugdlidmaatschap € 7,-

postbankrekening 3426901

t.n.v. H.G. Oud Soetermeer

Donatie:

Postbankrekening 4894624

t.n.v. H. G. Oud Soetermeer

Website: <http://www.oudsoetermeer.nl>

E-mail: info@oudsoetermeer.nl

Openingstijden archief en bibliotheek:

iedere woensdag 14.00-17.00 uur

Inloopavond A.W.Z.: elke dinsdagavond

20.30 - 22.00 uur

Inloopavond G.W.Z.: eerste maandag van de

maand 20.00-22.00 uur

‘t Seghen Waert is een uitgave van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

ISSN: 1384-7260

Het Historisch Genootschap is gevestigd in

‘t Oude Huis, Dorpsstraat 7

2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

Inhoud

Van de redactie	1
Nieuwe leden	2
Activiteiten in het jubileumjaar	3
Bijnamen	3
Boekenhonger	5
Sprekend Verleden: Herinneringen uit het dagboek van Dik Huurman	12
Tandartsenij onder de Zoetermeerse molen	19
Loterijclub "Begeerte naar Weelde"	23

Van de redactie

Het jubileumjaar beginnen we met een goed gevuld 't Seghen Waert.

U kunt lezen over de eerste bibliothecaresse in Zoetermeer en wat vooraf ging aan de Stichting Openbare Bibliotheek Zoetermeer. Ook van twee andere beroepen worden de namen van waarschijnlijk de eerste beoefenaren ervan in Zoetermeer in deze editie genoemd : tandartsen en architecten. Het eerste deel van het artikel over de nu tachtigjarige Zoetermeerse architect Dirk Huurman vindt u in deze editie en het slot in de volgende.

Dat je heel lang geduld moet hebben voordat het wordt beloond wordt bewezen door de vijfenzeventig jarige loterijclub Begeerte naar Weelde.

Wij zien uw bijdrage voor onze tweede aflevering graag tegemoet en hebben daarvoor geduld tot 22 maart.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

W.A. Ammerlaan, Zoetermeer
A. Baze-Maaskant, Waddinxveen
J. van der Berg-Bouman, Waddinxveen
W. Bosch, Zoetermeer
N.J. Geus-van Leeuwen, Zoetermeer
L. Gast, Zoetermeer
J.H.W. Harm, Zoetermeer
A.C.H. Harm-Rijsdijk, Zoetermeer
E.C.M. Huysman, Zoetermeer
I. Jongerius, Heiloo
R.W.J. Kardolus, Zoetermeer
M.J. Langerak, Zoetermeer
J. Noordzij-van Puffelen, Den Hoorn
L. Nijhoff, Zoetermeer
R.M. van Ooijen-Ramondt, Zoetermeer
P. Oskam, Zoetermeer
W. Oskam-Stolk, Zoetermeer
C.G.M. Persoon-Vooren, Almere
E.M. van der Pijl, Voorburg
I.E. Roghair-Louwen, Zoetermeer
A. de Roon, Zoetermeer
A. von Rotz-Dorst, Beuningen
L. van der Spek, Hazerswoude-Rijndijk
H.V. van Swieten, Zoetermeer
A.J. Theeuwsen, Pijnacker
N. van der Velden, Zoetermeer
C. van Viegen, Zoetermeer
J.D. Verstrate, Zierikzee
A.G. Westerhuis-Bos, Zeist

Wilt u zich aanmelden als lid, dan kan dat als volgt:

- via de website: www.oudsoetermeer.nl
- met een e-mailbericht aan info@oudsoetermeer.nl
- met een briefje aan het Historisch Genootschap Oud Soetermeer,
Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer.

Geeft u daarin naast uw naam, adres en geboortedatum aan of u zich opgeeft als lid, als jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Activiteiten in het jubileumjaar

Woensdag 11 maart

Monumentenwandeling, ook wel de Dorpsstraat/beurtvaart wandeling genoemd, met bezoek aan de Molen en de Oude Kerk en aansluitend lunchconcert. De start is in 't Oude Huis om 9.30 uur met koffie en gebak. Opgeven bij mevrouw Brandhorst tel. 079-3517047

Maandag 27 april

Bijeenkomst met verschillende historische verenigingen uit de omgeving. Kennismaking, wandeling en lunch voor genodigden, alsmede een overlegmiddag over gezamenlijke zaken.

Bijnamen

In aflevering 3 van 't Seghen Waert van 2008 stond een artikel van Arie Molenaar. Omdat hij met naam en toenaam in het stukje wordt genoemd reageerde Arie Bos hier op.

Allereerst corrigeert hij de geboorteplek van de secretaresse van de heer Molenaar, Corrien Jansen. Zij werd geboren in het Wilsveen. Het Wilsveen lag in het verlengde van de Markseweg, die weer een verlenging van de Voorweg was. De Voorweg stopte bij de boerderij van de familie Rijnveen.

Arie Bos, alias Witte Arie, alias Amerikaanse Arie zorgt er met zijn bijdrage voor dat de leden van de "bossen-dynastie" de goede bijnaam krijgen. Hij herschreef het stukje over de bijnamen en dan kom je er achter dat het bijna noodzaak is om als 'Bos' een bijnaam te hebben.

.....Daar heb je Bert Bos van Lange Arie (en niet witte Arie), ook wel Koeienbos genoemd (als je een foto van de Voorweg nam in die tijd zag je een trekker met een aanhanger vol koeien van Arie!). Hij werd later ook wel Arie Sigaar (en niet sigarenbos) genoemd. Er waren nog meer Arie Bossen, waaronder Witte Arie, ook wel Amerikaanse Arie genoemd, die later naar Nieuw Milligen is verhuisd waar hij een graszodenkwekerij is begonnen. Gert Bos zit ook al bij Corrie in de klas. Zijn broer heet Bert; die is genoemd naar zijn oom, ook wel Zwarte Bert, want hij heeft zwart haar. Hij is de eerste die uit de Driemanspolder vertrekt naar de boerderij van Jan van Stalduinen aan de Broekweg, die inmiddels naar Groningen is verhuisd. Daar wordt later de Olijftak gebouwd, de kerk voor de gereformeerden. Zwarte Bert heeft vier dochters en hij zit in het schoolbestuur. Corrie is benieuwd of ze straks zijn klompen voor de deur van de school ziet staan. Hij komt één keer per maand voor de betaling van de salarissen. Zijn zus is getrouwd met tandarts Paul, die

later dominee zal worden in de gereformeerde gemeente. De twee schoonzussen kregen op dezelfde tijd een baby. Toen heeft zijn vrouw aan twee kinderen tegelijk de borst gegeven, want de schoonzus had niet genoeg. Nog verder fietst ze. Langs het huis van Arie Bos (alweer een Arie, ook wel Arie Paleis geheten en dus niet Wim Bos), die benzine verkoopt. Dat wordt later een verhuisbedrijf. Hier vlakbij hebben de Spanjaarden gevochten tegen de Geuzen. Die wilden de dijk van de Voorweg doorsteken om Leiden te ontzetten. Dat is niet gelukt. Toen zijn ze omgevaren naar de Zegwaartseweg. Daar is het wel gelukt en toen zijn alle polders ondergelopen. Op drie oktober viert Leiden nog feest. Daar gaan ze dan naar toe.

Dan gaat ze langs Hoeve Meerzicht, waar Hein Groenewegen woont. Nu een prachtige boerderij. Nog even..... daar is Ria Noordam. Die zit ook al bij haar in de klas. Haar vader is Arie Noordam en getrouwd met Maartje Paul. Zo komen de families bij elkaar. Verderop wacht Joke Bos. Haar vader is ook al een broer van Zwarte Bert. Hij wordt Rien Aardappel genoemd. Hij handelt in het groot in aardappels. Zijn neef heet ook Rien, maar dat is Kromme Rien (getrouwd met Truus van der Tang en dus niet Stille Rien). Hun boerderij "Voorzorg" is ze daarstraks aan haar linkerhand gepasseerd. Dan is er ook nog Stille Rien, maar dat is een andere tak. Zij woonden net voorbij "De Krom" (gezien vanuit het Wilsveen natuurlijk) aan de rechterkant op nummer 131.

Fris Versshop, voor al uw...

- **Hollandse & buitenlandse kaasspecialiteiten**
- **Zuidvruchten**
- **Boerenkaasspecialiteiten**
- **Salades en paté's**
- **Vers gebrande noten**

**FRIS
VERSSHOP**

Oók voor een leuk kaas-kadootje!

Dorpsstraat 103
Zoetermeer
(079) 316 76 16

Openingstijden: Di t/m do 8:30-18:00 uur, vrij 8:30-20:00 uur, za 8:30-17:00 uur. Maandag gesloten.

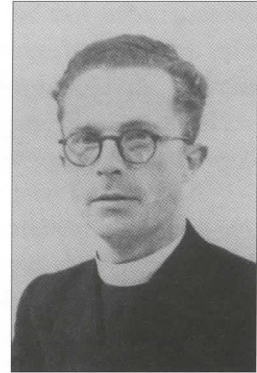
Boekenhonger

Ton Vermeulen

De Openbare Bibliotheek, oftewel de Bieb, heeft een wat langere geschiedenis dan het 45-jarig jubileum in 2008 doet vermoeden. De basis lag bij een al eerder ontstane boekenuitleen, namelijk de Rooms-Katholieke Bibliotheek.

Juffrouw Schwalbach

Om de gelovigen in de gelegenheid te stellen de juiste boeken te lezen, werd een katholieke Volksbibliotheek opgericht in de kleuterschool, het latere Kwetternest, aan de Dorpsstraat 35. In het begin van de jaren 1950 stond de RK Bibliotheek onder de strenge leiding van juffrouw Schwalbach, berucht om haar liniaal. Op verzoek van pastoor Voorham toonde kapelaan Schut met enige regelmaat persoonlijke belangstelling voor het vele en goede werk dat de juf in de bibliotheek verrichtte: 'Juffrouw Schwalbach zwaaide de scepter over de bibliotheek', aldus Schut in zijn geheugen gravend. 'Deze bevond zich tegenover de Nicolaaskerk in het latere Kwetternest en was elke zondag na de hoogmis geopend. Juffrouw Schwalbach zocht, geassisteerd door Marie van der Meer, ook de boeken voor je uit die zij geschikt voor je achtte. De bezoekers mochten niet zelf de boeken uitzoeken. De kapelaan moest daar ook altijd heen, want juffrouw Schwalbach deed goed werk en daar-diende je met je aanwezigheid waardering voor te tonen. Als dan het Angelus luidde, moest ik op bevel van juffrouw Schwalbach die als "een echte Duitse" en streng bekend stond, in de bibliotheek het Angelus voorbidden. "Kapelaan!", klonk het dan streng'.

Kapelaan C. Schut in de vijftiger jaren. Hij bezocht de bibliotheek regelmatig (coll. H. G.)

Voorlezen

De bibliotheek stond eind jaren 1950 onder voorzitterschap van dokter A. Suidman. In 1960 werd de naam RK Openbare Bibliotheek en daarmee werd de bibliotheek voor iedereen toegankelijk. Een nieuwe locatie achter de oude jongensschool aan de Dorpsstraat 16 werd door vrijwilligers opgeknapt, een nieuwe catalogus gemaakt en tijdens de uitlening op zaterdagmiddag van half vier tot zes uur werd zelfs voorgelezen aan de kleuters. Dan konden de ouders na afloop mooi zelf boeken voor de komende week kiezen uit zo'n 7.000 stuks. Het gehele beheer werd verzorgd door een aantal vrijwilligers.

Katholiek versus openbaar

Juist in 1960, het jaar van het 'opknappen', was een initiatief ontstaan tot het oprichten van een algemene bibliotheek vanuit de CPB, de Centrale Plattelandsbibliotheek voor Zuid-Holland. Zes notabelen onder leiding van de hervormde dominee A. Pietersma vonden de bestaande volksbibliotheken, de katholieke en de protestants-christelijke, niet aan de behoefte voldoen. Zij wilden een brede algemene collectie aan boeken, om 'een stimulans te geven voor de inwoners naar goede ontspanningsliteratuur, de begeleiding bij studie en zelfstudie, het behulpzaam zijn een wijder horizon te vinden dan tevoren'. Het initiatief stierf echter een vroege dood: de subsidiebedragen stamden nog uit het jaar 1921 en het notabele groepje, zonder katholieke vertegenwoordigers, verwachtte een opheffen van de katholieke bieb, die net "openbaar" was geworden. Dat frustreerde het overleg.

De grenzen geslecht

Vier van de vijf notabelen probeerden het twee jaar later nog eens: onderwijzer H. Berckhoudt, wethouder J. van 't Hoff, P. Scheer en ds. Pietersma die vanwege de neutraliteit dit keer geen voorzitter wilde zijn. De situatie was in die paar jaar duidelijk veranderd: ook het platteland voelde de afbraak van de verzuiling, in de katholieke Nicolaaskerk hield de nieuwe pastoor Van Steijn volgens velen zelfs een tweede beeldenstorm. En de subsidiemogelijkheden

MONDIAL MOVERS

HENNEKEN BV

Professionele verhuizers van huis uit

- * Particuliere verhuizingen
- * Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- * Nationale en internationale verhuizingen
- * Verhuishwinkel
- * Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefopslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
tel. + 31 (0)79-3611368
e-mail: info@henneken.nl
website: www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

PPV

	Betlem, G.	
6061	Door weer en wind	B
6062	Anjo leert het leven kennen	B
6063	De trein van 8 uur 20	B
6064	Oo... Gertie trouwt met Daantje	B
6110	Vijf meisjes schrijven een boek	B
6934	Een meisje tussen zeven mannen	B
6935	Om de plaats in huis	B
5113	Romance in Trocadero	B
7004	Wij bouwen een huis	B
7506	Een meisje van Pete	B
7617	De dansende voeten	B
7643	Verloving bij spotlights	B
	Beursbengels, De	
5735	"Je hebt ze"	IV-V
	Beuving, A.	
5913	"Koers...onverschillig!"	II-III
	Biamond, A.	
6066	Oom Eduard leert Tony zeggen	B
	Blink, R.	
7762	De mens kiest niet zelf	II
	Birkner, F.	
6068	Spoken	IV
6069	Resi wordt getemd	IV
6070	De charmante mevrouw Marlow	IV
6743	Meisjesinternaat	IV
5718	Zoals in 1001 Nacht	IV
8111	Het dwaze testament	IV
	Bjorn, T.F.	
7261	Pappa's vrouw	IV-V
	Björnson, B.	
6071	Liefde	IV
	Black, D.	
5686	Een huwelijk zonder liefde	IV
	Blaman, A	
8025	Vrouw en vriend	II
8026	Eenzaam avontuur	II
	Blanker, G.	
6205	Luchtkastelen	B

Een pagina met titels uit de catalogus van de R.K. Bibliotheek, 1960. De boeken van Anna Blaman waren "streng voorbehouden"! (coll. HGOS)

Zoetermeer die 28 november van datzelfde jaar werd opgericht.

Ze bleef voorlopig gehuisvest in de oude katholieke locatie voor fl. 15,00 in de week. Op deze manier kon ook de overgang van vrijwilligers naar professionele krachten geleidelijk plaats vinden. De eerste echte uitlening van de Stichting vond plaats op 2 oktober 1964. Heel pragmatisch want zo kon ook nog voor het voorgaande jaar subsidie worden aangevraagd. De lezers moesten ongetwijfeld wennen aan de open uitlening; je mocht nu zelf de boeken uitkiezen! Ondertussen werd door directrice mejuffrouw G. Bettink opruiming gehouden in de katholieke boekenvoorraad; slechts één lid zegde op omdat 'zij alle mooie boeken heeft weggesaneerd!'

Meidoornlaan

In de tweede helft van 1964 verrees een eigen noodvestiging aan de

waren verruimd omdat Zoetermeer boven de 10.000 inwoners was gekomen; maar dan mocht er niet nog een soortgelijke bibliotheek aanwezig zijn. Zo groeiden de twee vanzelf naar elkaar toe. Tijdens een gezamenlijke bijeenkomst ten huize van huisarts A. Suidman in juni 1963 zette men onder het oud zeer een streep. De "algemene" groep luisterde naar het verzoek van katholieke zijde om behoedzaam om te gaan met de bestaande vrijwilligersgroep en om de boeken te voorzien van een morele aanduiding, een idylcodificatie. Van katholieke zijde wilde men snel beginnen en men bood de eigen ruimte aan in afwachting van een grotere lokaliteit. Zo legden ze in één avond de grondslag voor de Stichting Openbare Bibliotheek

Meidoornlaan, die op 9 februari 1965 door de echtgenote van de Zuid-Hollandse Commissaris der Koningin mevrouw Klaasesz werd geopend met de woorden 'een aardige frisse bibliotheek'. De Openbare Bibliotheek had haar eerste officiële vestiging, gebouwd door de gemeente en gehuurd door de Stichting voor circa fl. 6.000,- per jaar.

De christelijke volksbibliotheek van het Locaal-comité der Unie "Een school met den Bijbel", stond buitenspel, al waren er nog wel enkele informele toenaderingen. In 1966 had zij vijftig leden en 1200 sterk verouderde boeken. Een jaar later verdween zij geruisloos.

Boekenhonger

Kort na het verrijzen van de noodvestiging moet de schrijver dezes als pak weg achtjarige ook lid van de RK-bibliotheek zijn geworden. Een jaar eerder had ik het boekenvirus opgedaan tijdens een gedwongen inactieve periode. Tijdens het buiten spelen met een paar Boskoopse neven was mijn rechterarm gebroken en in de eerste klas van de Paulusschool mocht ik van juffrouw Van Buuren tijdens de schrijfles gaan lezen! De honger naar boeken was daarna niet meer te stillen en vaak moest bij meesters en juffen een boek twee keer worden gelezen omdat dit jongetje nooit de inhoud zo snel tot zich had kunnen nemen. Protesten hielpen niet, een aanbod tot overhoren werd genegeerd. Thuis had ik dat probleem helemaal niet, daar kon ik ongestoord lezen, als er tenminste geen klant geholpen moest worden aan een zakje kolen of moeders met de stofdoek om je heen wapperde. Zelfs op bezoek bij ooms en tantes in Boskoop was er altijd wel een hoekje waar ongestoord een boek verorberd kon worden. De voorkeur ging uit naar spannende verhalen. En het is nog steeds het wegglijden in een andere wereld, alles van je af gooien en niets meer horen van de omgeving, soms tot grote ergernis van de huisgenoten.

De Vijf

Tegenwoordig zijn het schrijvers als Ludlum, Wilbur Smith en anderen die worden verslonden, veertig jaar geleden waren het de avonturen van De Vijf van Enid Blyton en Arendsoog door vader en zoon Nowee. Blyton schreef 21 prachtige verhalen over vier kostschoolkinderen Julian, Dick, Annie en jongensmeid George/Georgina en hun hond Timmy. Johannes Nowee zag als schoolhoofd van de Paulusschool in Den Haag dat kinderen cowboyverhalen zochten. Maar Karl May was vaak te moeilijk en te ruw in taalgebruik. Hij begon zelf te schrijven en in 1935 verscheen het boek 'Arendsoog' dat een net beeld gaf van het Wilde Westen van de U.S.A., maar misstanden als onderdrukking van indianen en slavenhandel niet uit de weg ging. 62 delen volgden over de blanke veehouder Bob Stanhope alias Arendsoog, en zijn vriend Witte Veder.

Daarnaast bestonden ook nog de bijna twintig pockets van Uitgeverij Kluitman over Wildwestheld Buffalo Bill, over de vliegenier Biggles, Inspecteur Arglistig en Commisaris Achterberg van schrijver Wim van Helden en vele, vele anderen. In de zomervakanties waren zelfs de boeken van mijn zus niet veilig.

Censuur

De bibliotheek Meidoornlaan lag aan een schoolplein, aan de ene kant de Huishoudschool, aan twee andere zijden de houten bieb met een stoepje met twee metalen pilaren voor de dubbele deur. Schuin tegenover de ingang stonden tafels met daarachter mevrouwen, tenminste als 8-jarige leek dat wel zo. Een mevrouw met een knotje, mevrouw Bohmers, en vele, vele anderen. Zij stempelden de uiterste inleverdatum voor in het boek op een ingeplakt vel, namen de kaart uit de kaft en schreven daar jouw naam of nummer op. Alles ging met de hand.

Daarnaast waren zij ook de barrière voor het wel of niet mogen meenemen van een boek. De jeugdafdeling tot twaalf jaar telde in het begin slechts zo'n drie rekken tegen de oostwand aan en daar daalde de keus op een gegeven moment wel tot het nulpunt. Verderop stonden de studieboeken en de boeken voor de ouderen. Een poging om daar een boek van mee te nemen, misschien

Mevrouw Klaassesz, echtgenote van de commissaris der koningin, opende de bibliotheek aan de Meidoornlaan in 1965. Links bestuurslid P. Scheer (coll. HGOS)

Metaalbewerking

Maatwerk

Kwaliteit

Zekerheid

Ook voor particulieren

LC-
3015BIII

Industrieweg 21 Zoetermeer 079-3416341
mkz-metaalbewerking.nl info@mkz-metaalbewerking.nl

wel per ongeluk van ene Wolkers, werd direct in de kiem gesmoord. En hoewel pocketboeken goedkoop waren, was een dubbeltje zakgeld in de week te weinig om de leeshonger te stillen. Meerdere kruiwagens met opgehaalde oude kranten uit de buurt brachten bij Goedegebuure hooguit 250 centen of een beetje meer op. En ook de Märklintrein moest daarvan zijn deel krijgen. Bovendien hadden mijn ouders ook niet veel boeken: een tweedelige WP, een katholieke encyclopedie, een bijbel, wat kerkelijke boeken en enkele streekromanachtige werken. Dat werd gecombineerd met de dagelijkse Binnenhof/Haagsche Courant, het Streekblad, de Beatrijs en wat later de Sjors.

Literatuur

Op de lagere school waren werkstukken toen nog geen gewone zaak. Dat veranderde langzaam op de middelbare school in Voorburg. Inderdaad, dagelijks fietsen, er was immers in 1969 geen HAVO/VWO in Zoetermeer. Met weemoed denk ik terug aan het open landschap ten westen van het dorp en het voorbijrijden langs de lange files op de A12 die bij Voorburg eindigde, iets minder aan de 'permanente' tegenwind en de standaard regen bij Nootdorp.

De wekelijkse gang naar de bieb ging nog steeds naar de Meidoornlaan en in klas vier kwam de literatuur om de hoek kijken, in vier talen. Het duurde veel te lang voor ik door had dat de dikte van het boek vaak omgekeerd evenredig was aan de moeilijkheidsgraad. Met uitzondering natuurlijk van Harry Mulish: zijn dikke boeken waren zeer psychologisch en toen eigenlijk veel te hoog gegrepen voor die 'boer' uit Zoetermeer, zoals het buitenvolk door Voorburgers werd genoemd. Al was het nageroepen 'prof' door Zoetermeerse LTS'ers evenmin juist. Toch vind ik het Stenen Bruidsbed nog steeds een van de beste en meest aangrijpende boeken die ik ooit gelezen heb. Het zal ook te maken hebben met mijn grote belangstelling voor geschiedenis. Immers, het bombardement op Dresden is een van de rode lijnen in het boek.

Geschiedenis

Zelfs tijdens de studie geschiedenis in Leiden, ja inderdaad op de fiets, bleef de Meidoornlaan een vast punt. Je kwam daar zelfs medestudenten tegen, zoals Karin achter het stempelkussen, oude klasgenoten, mensen die je kende uit de omgeving of de katholieke kerk. Allemaal op zoek naar kennis of verstrooiing. Steeds meer 'import' verscheen in de bieb, gelukkig ook steeds meer boeken na uitbreiding van het gebouw met een vleugel aan de noordzijde, maar nog altijd te weinig.

De nieuwe bieb in het Stadshart in 1986 voelde dan ook dubbel aan: aan de ene kant een schat aan boeken, aan de andere kant het verlies van een vertrouwde omgeving, zeker na de uiteindelijke sluiting en sloop van die eerste

bibliotheek. Bijna dagelijks fiets ik nog op het fietspad langs de Kleine Dobbe naar de Meidoornlaan en kijk elke keer naar links of daar de boeken niet staan te lonken.

Bronnen:

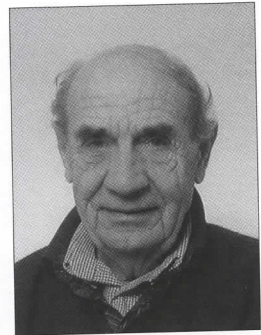
Interview met pastor C. Schut, door B. van Oosterhout en T. Vermeulen, 2004
Verzuild Verenigd; kerkelijke verenigingsleven in Zoetermeer 1870-1970.
Zoetermeer, Historisch Genootschap Oud Soetermeer en Gemeente
Zoetermeer 2005.

Diesen, Peter van en Carel ten Tije. Eén uit velen; vijftientig jaar Stichting
Openbare Bibliotheek Zoetermeer 1963-1988. Zoetermeer, 1988.
[Catalogus] RK Openbare Bibliotheek te Zoetermeer, Dorpsstraat 16.
Zoetermeer, typescript oktober 1960.

Sprekend Verleden **Herinneringen uit het dagboek van Dik Hurman**

M.C.J. Moers-de Vree en E.W. van den Burg

De doelstelling van de Interviewgroep is om Zoetermeeders hun verhaal te laten vertellen. Maar als de gelegenheid wordt geboden om een dagboek over een periode van tachtig jaar in te zien van een geboren en getogen Zoetemeerder, dan wil je wel eens afwijken van je doelstelling. Dat hebben we gedaan. De heer Dirk Hurman, geboren op 11 december 1928, heeft zijn dagboek vertrouwelijk beschikbaar gesteld. Wij mogen er uit putten. Dik is al vele jaren lid van het Historisch Genootschap en draagt dat een warm hart toe. Het is wel zo dat het dagboek enige duizenden punten van informatie bevat. Veel is privé. Ook informatie van nationaal en internationaal belang is neergeschreven. Wij hebben een bescheiden selectie gemaakt. De informatie in het dagboek is dikwijls kort en bondig. Wij hebben een aantal wetenswaardigheden van een aanvulling voorzien. Dik is als gediplomeerd timmerman begonnen en heeft zich ontwikkeld tot architect, met een eigen architectenbureau. Wij hebben gezien dat zijn eerste werkopdracht is aangegeven met nummer één en het laatste werknummer is 1221. En tussen die twee nummers ligt zijn hele werkzame leven besloten.

Dik Hurman

De kinderen uit het gezin Huurman-De Jong in de jaren veertig. Staand vlnr.: Dik en Jaap en de zusjes Bep, Jannie en Corrie. Vooraan de kleintjes Jan, Riet en Wim (coll. D. Huurman)

De eerste jaren als kleuter

'Aan de vooravond van een zéér strenge winter 1928-1929 ben ik op 11 december 1928 geboren. Ik was de oudste zoon van Johannes Pieter Huurman en Maria de Jong. De houten noodwoning, waar we toen woonden was haast niet warm te stoken. Dat was aan de Schinkelweg 65 te Zegwaart. Deze woning was alleen te bereiken via een 90 centimeter brede poort. In de loop van dat jaar zijn door mijn vader eigenhandig aan de Bleiswijkseweg 30-36 twee dubbele woningen gebouwd. Hieraan is dag en nacht gewerkt. Bleiswijkseweg 34 werd door mijn vader en moeder en hun zoon Dirk betrokken. Achter het huis was een grote schuur met een waterfornuis en een grote zolder, bereikbaar met een vaste ladder. Ook was er een niet ongevaarlijke regenput; in de loop der tijd was de put behalve met regenwater ook gevuld met speelgoed en allerlei soorten huishoudelijke rommel. In 1930 kreeg ik er een broer bij die de naam Jaap kreeg. Onze jeugd speelde zich af aan de Bleiswijkseweg. Onze burens op nummer 32 waren de familie Regters-Zierse, afkomstig uit Rotterdam. Regters was van beroep melkboer met een gemotoriseerde bakfiets; zijn melkproducten betrok hij bij de melkfabriek Zelandia aan de Dorpsstraat. Zoon Jan was mijn vriend. En op nummer 36 woonden Eliza Huijsman met zijn zoon Lies, rustende boeren uit de Rokkeveen'.

Eliza Huijsman

Eliza was afkomstig uit het Westland en is boer geweest op de boerderij Nutriciahoeve aan de Rokkeveenseweg. Hij is met zijn zoon gaan rentenieren aan de Bleiswijkseweg. Gedurende een aantal jaren was hij gemeenteraadslid van Zegwaart. Hij moet een kleurrijke persoon zijn geweest. Mevrouw Corrie van Dijk-Groenheijde vertelde in een interview dat zij kort na de oorlog wilde trouwen en huisvesting zocht, wat in die tijd in verband met de woningnood heel moeilijk was. Zij is toen als huishoudster met haar toekomstige man in gaan wonen bij de heer Huijsman. "Toen wij daar in trokken lag Huijsman nog in het ziekenhuis en toen hij uit het ziekenhuis kwam heb ik hem verzorgd. Maar hij werd dan toch wel minder en op een dag zegt hij tegen mijn man: "Je mot die meiden roepen." Dat waren zijn dochter en zijn schoondochter. "En ze motten d'r ponnen meebrengen." Ik wilde zijn kleding nog aanpassen, maar hij zei in nogal ruwe bewoordingen dat hij er de andere dag niet meer zou zijn. Maar hij had net bloemkool zitten eten en aardbeien met slagroom toe, dus daar geloofde ik dan ook niks van. Die dames kwamen en ze hadden de

Jeugd aan de Bleiswijkseweg in 1933/34. Staand vlnr.: Henk Bierman, Henk Bolleboom, Wout den Hertog en Arie Bolleboom. Vooraan Dirk Keijzer, Ab Muilwijk, Bertus van der Most, Dick Muilwijk en liggend Cor Vogelaar. Op de achtergrond rechts zijn de wagentjes voor de zandwinning voor de aanleg van de rijksweg vaag zichtbaar (coll. D. Keijzer)

De gemeenteraad van Zegwaart in 1916. Geheel vooraan raadslid Eliza Huijsman. Voorts vlnr.: C.J. Veldhuijzen, burgemeester C.L.J. Bos, J. Vollebregt, L.M.G. van Well, E.H. Chardon en A.J. Noordam (coll. HGOS)

ponnen meegebracht en 's morgens vroeg werd hij helemaal aangekleed, want hij kleepte zich nog altijd aan of hij nog koeien moest gaan melken. Ja, we trokken ons daar maar niet zo veel van aan. Nou, om half vier viel hij dood neer'. Het echtpaar Van Dijk heeft, voordat zij een huis in de Stationsstraat gingen betrekken ongeveer zes jaar op nummer 36 aan de Bleiswijkseweg gewoond.

Schooltijd

'Op 1 April 1935 ging ik naar de eerste klas van de lagere school, "de school met den Bijbel" Dorpsstraat 99, bij juffrouw Van Aalst uit Benthuizen. De eerste keer door mijn vader brullend achter op de fiets weggebracht. Enkele van mijn klasgenoten herinner ik me nog. Truus Roos, Rien Bos, Gientje Nieuwenhuijsen, Piet Stolk, Martien Karens, Geüs Versluis en Adrie van Elleswijk. In de tweede klas hadden we een juffrouw die bijna altijd wijdbreeds vóór in de klas zat, waardoor haar gebreide onderbroek zichtbaar was. Met broer Jaap elke zondagmiddag naar de zondagsschool in het Evangelisatiegebouw aan de Dorpsstraat 144, de voormalige Christelijke School. De zondagsschool stond onder leiding van juffrouw Janna Bergshoeff. Elk jaar op Tweede Kerstdag was het Kerstfeest, wat bijna de hele middag in

De voormalige christelijke school aan de Dorpsstraat 144 waar de Evangelisatie haar bijeenkomsten hield. (coll. HGOS)

beslag nam, met een Bijbelse vertelling door het bestuurslid, de heer Klaas den Hoed en een vrije vertelling door de heer Huib Blonk. Tijdens het Kerstfeest kregen we warme chocolademelk en aan het einde een sinaasappel en een boek van bijvoorbeeld W.G. van der Hulst'.

Kerken in de voormalige christelijke school

'Zondags kerkten we op houten klapstoelen in de Hervormde

Evangelisatie ook aan de Dorpsstraat 144 met een vrij grote groep meer behoudenden uit de "Grote Kerk" (= Oude Kerk, red.), die op 1 december 1926 deze Evangelisatie hadden opgericht. Er was geen kerkenraad, maar een bestuur, waarin onder meer zitting hadden de heren Den Hoed en Weening, grootvader Huurman en vele anderen. De sacramenten mochten volgens de kerkorde niet worden bediend. Daarom zijn verschillenden uit ons gezin gedoopt in de "Grote Kerk" in Zoetermeer en in de hervormde kerken van Moerkapelle en Waddinxveen. In de 'Evangelisatie' waren veelal de voorgangers Ds. P. Zandt, Ds. L. Kievit, Ds. Zwijnenburg en godsdienstonderwijzer Vroegindewij'.

Evangelisatie

In het boekje "De Oude Kerk te Zoetermeer" kunnen we nog het volgende ter toelichting lezen:

"De vereniging vormde eigenlijk een kerkelijke gemeente binnen de Hervormde Gemeente, met eigen (tijdelijke) predikanten, catechisaties, armenzorg, een eigen gebouw (de voormalige christelijke school aan de Dorpsstraat), een koster en een organist(e). Bovendien werden in de loop der tijd verschillende mannen-, vrouwen- en jeugdverenigingen opgericht. In 1936 werd een bewaarschool geopend, die in 1955 met de christelijke kleuterschool zou fuseren. Van 1946 tot 1957 was dominee Kruithof uit Monster de vaste voorganger van de vereniging. In laatstgenoemd jaar ging men over tot zeer

nauwe samenwerking met de Hervormde Gemeente en vanaf die tijd werden geen diensten meer in het eigen gebouw gehouden. Vanaf 1963 fungeerde de vereniging slechts als beheerder van het gebouw”.

Bij het samengaan van drie kerkgenootschappen tot één Protestantse Kerk Nederland (PKN) vaart de bedoelde groep nu ook weer een eigen koers.

De Nieuwe Weg

‘Voor de aanleg van de ‘Rijksweg’ in 1935 (in de volksmond “de Nieuwe Weg”) was aan de Bleiswijkseweg een zandwinning (in de volksmond Ballast). Later is de ontstane plas de “Plas van Poot” genoemd, met op sommige plaatsen wel een diepte van veertien meter. Een prachtige zwem- en speelgelegenheid, met zandzuigers, zandheuvelds, locomotiefjes met lorries op rails et cetera!’

Met de aanleg van de eerste rijksweg in Nederland, die later Rijksweg 12 zou gaan heten, werd in 1933 in de buurt van Nootdorp begonnen. Daar werd gebouwd aan het viaduct over de Veenweg en aan het viaduct van de Hofpleinspoorlijn over het tracé van de nieuwe snelweg. Ook hiervoor was veel zand nodig en daarom werd er ook daar zand gewonnen. Later kreeg de hier ontstane plas de naam: “De Plas van Wiegel”

Hoewel de verharding voor het overgrote deel in 1936 gereed kwam, is het gedeelte tussen Voorburg en Zoetermeer feestelijk voor het verkeer vrij-gegeven op 15 april 1937. Daarbij werd in Zoetermeer chocomel geschonken voor de genodigden. Het allereerste stukje autosnelweg was vanaf die dag openbaar te berijden, een mijlpaal van formaat in de wegengeschiedenis. Door de aanleg van deze nieuwe verkeersweg verminderde de hoeveelheid verkeer in de Dorpsstraat van Zoetermeer in korte tijd met 75%. Helaas had de nieuwe weg, voordat hij officieel werd geopend al een dodelijk slachtoffer geëist. Het Rotterdamsch Nieuwsblad van maandag 5 april 1937 berichtte er over op de voorpagina:

Auto tegen kraan gebotst

Nadat de heer C. Brinkers uit Wassenaar Zondagavond een bezoek had gebracht aan de familie Van der Spek te Zoetermeer, begaf hij zich Zondagnacht om één uur met zijn neef B. Brinkers per auto huiswaarts. Om een omweg af te snijden nam hij de nieuwen rijksweg Den Haag-Utrecht, die langs de spoorbaan ligt.

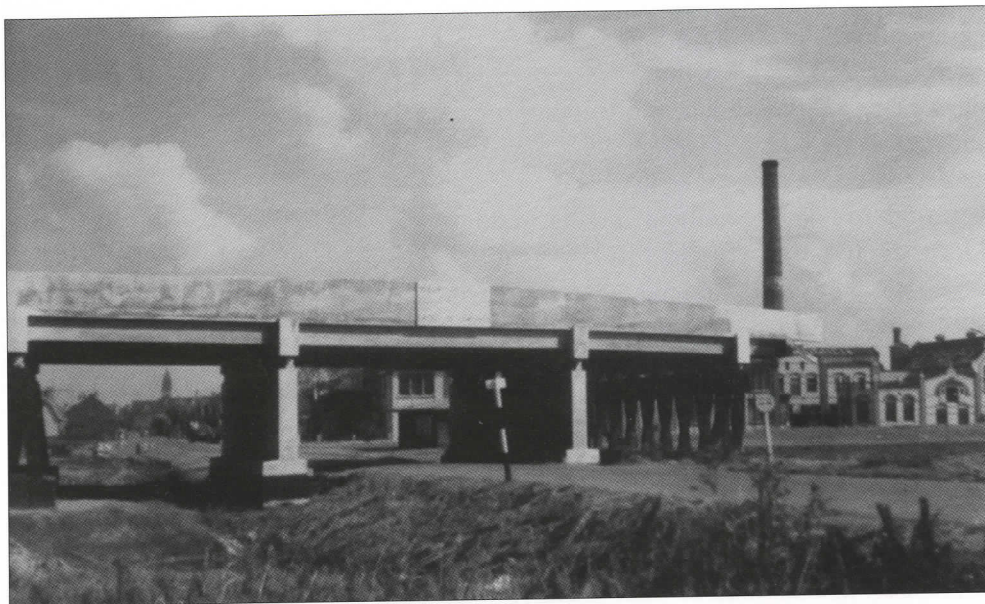
Cornelis H. Brinkers kwam in 1937 om bij een auto-ongeluk (uit 75 jaar Brinkers Fabrieken)

Deze weg is nog niet voor het verkeer opengesteld. Op den weg stond een kraan zonder rood licht. Vermoedelijk tengevolge van den mist is de heer Brinkers in volle vaart met zijn auto tegen de kraan gereden. De botsing was zo hevig, dat de heer C. Brinkers op slag dood was. Zijn neef B. Brinkers werd uit den wagen geslingerd en heeft een hersenschudding opgelopen. Zijn toestand is bevestigend.

Genoemde heer Brinkers maakte deel uit van de directie van de Brinkers-fabriek. Zijn plotselinge dood beheerste in die dagen het nieuws in Zoetermeer. De heer C. Brinkers ligt begraven in het familiegraf op het kerkhof naast de Hervormde kerk.

Buurtschap Den Hoorn.

‘Het buurtschap Den Hoorn was een stukje Schinkel-Zegwaartseweg-Bleiswijkseweg en Rokkeveen. Het was een levendige buurtschap met veel kleine bedrijfjes en winkels. Er was een kruidenier Albert Muilwijk met zijn zonen Jan en Leen, die ook de weegbrug “De Eendracht” bedienden. Ook kruidenier Kobus Brandhorst en de gereformeerde kruidenier P. Boon met graanhandel J. Boon. En de R.K. slager den Elzen. De hervormde bakker J. Posthuma met zijn zonen Wout en Wim. De gereedschapswinkel Jaap en Adriaan Henneken en de schoen- en snoepwinkel van Buitendijk. Ook was er de smederij van Frans Rademaker. Op de hoek van de Bleiswijkseweg was de groentewinkel van Westhoek te vinden, later Cafétaria. Ook fietsenmaker Van

Voor de aanleg van de rijksweg waren kunstwerken nodig, waaronder het viaduct over de Stationsstraat in Zoetermeer, dat in 1930 werd gebouwd (W. van Gool, Voorburg)

Wijk kon daar zijn brood verdienen. Dan was er nog het metselbedrijf van de Gebroeders Huurman aan Den Hoorn 10, voorheen het logement “De Luis aan de Ketting”. Verder was er de melkhandel en café van Daan Scholten en wagenmaker van der Most met zijn zonen Henk en Leen, de kolenhandel Vroedsteijn, later Vermeulen en de smederij Corn. van Driel en zijn zoon Goof. Oliehandel van Wijk kwam haast iedere week aan de deur om petroleum te leveren, want er werd nog veel op peteroliestellen (zo werden ze genoemd) gekookt. En als laatste het tabak- en stoffenwinkeltje van Corrie en Bram den Hertog.

De levendigheid in de buurtschap Den Hoorn brachten ook uitwassen met zich mee, zoals openbare dronkenschap van spiritusdrinkers, die in de nacht onder de heggen hun roes uitsliepen en door de veldwachters Bos en Van der Velden nauwlettend in de gaten werden gehouden. Verder waren er de scharensliepers en de opkomende Chinezen, die uit een om hun nek hangende koektrommel “Pinda Pinda Lekka Lekka” verkochten. Zo al met al een levendige buurtschap’.

Wordt vervolgd in 't Seghen Waert 2

Tandartsenij onder de Zoetermeerse molen

Raymond van der Ham

Eind 2004 verscheen er een extra dik nummer van 't Seghen Waert (23/4) gewijd aan de geschiedenis van de gezondheidszorg in Zoetermeer en Zegwaard. Vooral het artikel van Ronald Grootveld (Dokters in het dorp, geneeskundigen vanaf de zeventiende eeuw) verschaft veel informatie. Zo lezen we daarin over vroedvrouwen, chirurgijns, wonderdokters, de eerste ‘echte dokters’, genees-, heel- en verloskundigen, huisartsen, tandartsen, drogisten en apothekers. J. Kentgens was de eerste gespecialiseerde tandarts. Hij vestigde zich in 1940 in 't Oude Huis aan de Dorpsstraat in Zoetermeer, in 1942 gevolgd door zijn vrouw M.J. Bos, eveneens tandarts. Vóór die tijd deden de Zoetermeerse en Zegwaardse huisartsen het trekken van tanden en kiezen ‘erbij’. Van dokter L. Façee Schaeffer weten we dat hij dat (wel eens?) zonder verdoving deed.

Dokter Palte als tandarts

Mijn moeder Gerarda W.M. Tetteroo, geboren 1928 en getogen aan de Eerste Stationsstraat op nr. 68, schuin tegenover de molen, vertelde me dat ook dokter J.W. Palte kiezen trok. Hij woonde aan de overkant op nr. 49, en als hij spreekuur had, kon je dat zien aan een lap ‘tussen de deur’. In dezelfde maand dat mijn moeder geboren werd, overleden de moeder (Gerarda Planken, geb. 1874) en de jongste zus (Hillegonda M., geb. 1914) van haar vader Johannes

N. Tetteroo (1901-1968). Deze had het toen zo te kwaad en zo'n kiespijn, dat hij van ellende een vermoedelijk gezonde kies door Palte heeft laten trekken (met of zonder verdoving?).

De eerste tandartsen

Volgens mijn moeder praktiseerde er al vóór 1940 een heuse tandarts in de woning van de familie Nieuwenhuis (Stationsstraat 43). Heette hij Nouen? Heel zeker weet ze nog dat er daarna, in de oorlogsjaren, een tandartspraktijk was gevestigd op de bovenverdieping van het ouderlijke huis Stationsstraat 68, dus min of meer gelijktijdig met de praktijken van Kentgens en zijn vrouw. De tandarts heette Jan Arnolds met donker, glad achterover gekamd haar en hij werd geassisteerd door zijn vrouw Tini van Ba(a)len. Twee keer per week kwamen ze 's middags uit Rotterdam en bleven dan tot in de avond. De grote voorkamer op de bovenverdieping was als behandelkamer ingericht, de stoel keek uit op de molen en het kamertje ernaast fungeerde als wachtkamer. De overloop werd door een toog met een zwaar gordijn gescheiden van de toegang tot de slaapkamer/zolder van de kinderen Tetteroo. De wachtkamer was vaak zo vol dat de patiënten op de trap zaten te wachten. Later vond m'n oma daar dan de uitgedrukte peuken en schroeiplekken. Arnolds is tijdens de oorlog vertrokken; de inventaris van de praktijk ging naar mevrouw Kentgens. Eerder had mijn opa antiek etc. voor Arnolds in de tuin begraven. Na de

De Stationsstraat gezien in de richting van Nutricia rond 1950. Rechts het huis van dokter Palte, links vooraan begint de Molenstraat (coll. HGOS)

Dokter J.W. Palte tijdens een tocht met ouden van dagen in 1953. Naast hem vlnr.: mw. S. van der Spek-Pars, mw. Dorst en dhr. Van der Velde (M. Linthout, coll. HGOS)

oorlog werd dat weer opgehaald en als dank mocht mijn opa iets uitzoeken. Hij koos twee litho's van Jan Toorop, "Apostel Bartholomeus" en "Bezonkenheid, Meditatie, Vuur", die nog steeds in de familie aanwezig zijn. Na het vertrek van Arnolds werden de voorkamers van ca 1942 tot 1946/1947 bewoond door de familie Doesburg uit Rotterdam. Dit gezin ging daarna aan de Zegwaartseweg wonen.

Boerderij 'Nabij' als buur

Mijn moeder trouwde in 1950 met mijn vader, Leonardus C. van der Ham (1924-2001) uit Berkel. Na een kort verblijf in Voorschoten woonden zij de eerste jaren van hun huwelijk op de voorkamers van de bovenverdieping van Stationsstraat 68. Daar heb ik ook mijn eerste levensjaren (1951-1953) doorgebracht. Daar weet ik nu niets meer van, maar na onze verhuizing naar de Cornelis van Eerdenstraat 26, de Molenstraat 89, Banckertstraat 11 en de Karel Doormanlaan 44 ben ik er nog heel vaak terug geweest, op bezoek bij opa en oma Tetteroo, bijvoorbeeld voor een boterham 'tussen de middag' uit school. Tot in de 50-er jaren was herenhuis/boerderij Nabij aan de Stationsstraat 84 de 'buurman', gescheiden van nr. 68 door een weiland en een paar nieuwe huizen (80-82). In de stal naast huize Nabij ging ik met m'n vader wel eens naar het melken kijken en in het weiland zocht ik naar lieveheersbeestjes op de brandnetels en goudhaantjes (een soort goudgroen-glanzende kevertjes) op de zuring, die ik dan in een lucifersdoosje deed. In de oorlog liepen in het weiland paarden van de Duitsers.

Tandartsenhuis

Na de voor hen uiteindelijk nog goed afgelopen oorlogsjaren, de heer Kentgens werd neergeschoten tijdens een vuurgevecht met Duitse soldaten, zijn Kentgens en zijn vrouw tot 1967 in Zoetermeer gebleven.

De Stationsstraat gezien richting Dorpsstraat rond 1950. Rechts het huis van de familie Tetteroo (nr.68) waar de tandartsen praktijk hielden. (coll. HGOS)

Mijn eerste tandartsbezoek was bij 'hem', voor iets met een melk-kies als ik het me goed herinner. Daarna ging ik voor de (half)jaarlijkse

controles naar H. Paul, die vanaf 1956 tandarts was op het adres Vlamingstraat 59. Medio 60-er jaren verhuisde Paul zijn praktijk naar, jawel!, Stationsstraat 68 op de benedenverdieping en zo kwam ik weer op bekend terrein. Boven startte A.H. Visser een praktijk, waar hij in 1970 werd opgevolgd door R.E. Copius Peereboom. Mijn opa en oma waren na verkoop van het pand aan de familie Doeve begin 1963 verhuisd naar Karel Doormanlaan 85, schuin tegenover ons huis op nr. 44. Paul studeerde theologie en startte in 1973 als predikant in Rotterdam. Vanaf 1969 werd zijn praktijk waargenomen en een jaar later overgenomen door A. de Vlaming, bij wie ik sindsdien als tevreden patiënt geregeld over de (beneden)vloer kom. In 2009 vier ik dus ook een jubileum! Als ik dan in de behandelstoel zit, zie ik net als al meer dan 50 jaar geleden de molen. En in de wachtkamer denk ik soms: ja, dit was de slaapkamer van opa en oma. Stationsstraat 68 werd in 1926 gebouwd door de gebroeders Smits voor mijn overgrootvader Theodorus Lexmond (1861-1932), die in kaas handelde. De stroken van verticaal, iets scheef geplaatste bakstenen in de voor- en zijgevel vormen de 'handtekening' van de Gebr. Smits.

Stationsstraat 68, gebouwd in 1926, met het kaaspakhuis erachter. Tegenwoordig zijn hier de tandartsen A. de Vlaming (beneden) en C.L. Peereboom (boven) gevestigd (coll. familie Tetteroo)

Het pand is in de jaren 1963-1965 ingrijpend veranderd, maar het oorspronkelijke uiterlijk van de voorgevel en de zijkanten zijn nog redelijk herkenbaar. Toen zijn ook het kaaspakhuis, de schuur en de stal afgebroken en is de vrijkomende grond met de bleek grotendeels bij het terrein erachter getrokken.

Aantrekkingskracht

Op de bovenverdieping heeft nu C.L. Copius Peereboom haar praktijk en sinds enige tijd zijn in het prachtig gerestaureerde huis Nabij de tandartspraktijken van P. Delsing en I. Jamin te vinden. Zou het stukje Stationsstraat onder de wieken van de Zoetermeerse molen een speciale aantrekkingskracht op tandartsen uitoefenen? In ieder geval wel op mij!

Bronnen:

Met dank aan: mijn moeder, Aad Tetteroo, Mien Tetteroo-Lindenberg, Adry & Coby de Vlaming, Ronald Grootveld, At Kerstens en Marjolijne Vijverberg-Kalkema.

Loterijclub "Begeerte naar Weelde" wacht al 75 jaar op dé grote hoofdprijs!

Joke de Kler

In februari 2009 bestaat de loterijvereniging "Begeerte naar Weelde" 75 jaar. Een opmerkelijk feit, dat het waard is eens nader onder de loep te nemen. Het komt namelijk niet zo vaak voor dat een dergelijke kleinschalige gezelligheidsvereniging het zo lang volhoudt. En het einde is blijkbaar nog lang niet in zicht!

Het begin

Bij een aantal mannen rijpte in de loop van de tijd het plan om gezamenlijk staatsloten in te kopen. Als men geld bij elkaar zou leggen, zouden meerdere loten gekocht kunnen worden. En meerdere loten betekende meer kansen! En zo werd op 9 februari 1934 in Zegwaard de loterijvereniging "De Vergulden Niet" opgericht. Deze oprichting vond plaats in het café "Ons Genoegen", waarvan Toon van Fraassen de eigenaar was. Eén van de doelen van de vereniging was uiteraard het winnen van de hoofdprijs in de Staatsloterij!

Er werd een streng reglement opgesteld. Er stonden 9 artikelen in, waarin men onder andere het volgende kon lezen: "Het doel der vereeniging is door maandelijksche bijdragen van fl.1,00 zooveel loten of halven loten te spelen als de kas toelaat"; "Eenmaal per maand wordt een vergadering belegd waarin de

“De Vergulden Niet” rond 1940 in café Ons Genoegen. vlnr., stand: mw. Van Fraassen, Toon van Fraassen, drie onbekenden, Leen Muilwijk; zittend: Wim en Jan van Duijvenboden, onbekende, Wim Oudshoorn, Wim van der Wees, Arie Groenheijde, Wim van der Goes en Kees Lagerwaard (coll. Begeerte naar Weelde)

stand der kas wordt bekend gemaakt. Elk lid is verplicht de vergaderingen te bezoeken. Ieder lid die zonder wettigen reden en zonder kennisgeving daarvan in gebreken blijft wordt gestraft met een boete van 25 cent welk bedrag ten goede komt voor een eens per jaar te houden feestavond” en “Wanneer een lid mocht komen te overlijden komt zijn aandeel in de kas aan zijn nabestaanden ten goede”.

Tegen het betalen van boete werden door diverse heren nog wel bezwaren ingediend, maar na enige discussie “zijn de heren toch genegen de opgelegde boete te betalen”. Van het eerste ingelegde geld plus de “boetes” werd een half en een kwart lot gekocht, na een maand nog een kwart lot. De loten werden gedeponneerd bij Toon van Fraassen, die tevens de trekkingslijst beschikbaar zou stellen. En zowaar, na een half jaar was er een positief saldo in kas van fl. 33,35!

Alleen voor mannen

De loterijclub bestaat uit maximaal 15 leden van (uitsluitend) het mannelijk geslacht. Dat vond zijn oorzaak in het feit dat er bij de oprichting 15 mannelijke Zoetermeerse (Zegwaartse) “notabelen” aanwezig waren. Het eerste bestuur van de loterijvereniging bestond uit de heren M. v.d. Goes

(voorzitter), W. v.d. Wees (secretaris) en J. van Stein (penningmeester). Ook na 75 jaar worden er nog steeds geen vrouwen toegelaten tot de club. In het verre verleden is eens op een voorstel om de echtgenotes mee te brengen een verhitte discussie ontstaan, waarbij enkele leden zelfs dreigden om de vereniging te verlaten, als ook vrouwen aan de “vergadering” zouden deelnemen. Zover is het nooit gekomen!

Gevaar?

Maandelijks wordt de contributie geïnd. Het hebben van veel geld in kas was soms aanleiding tot zorg bij de penningmeester. De toenmalige penningmeester J. van Stein verklaarde dan ook in maart 1934: “dat hij niet genegen is om in onverschillig welke auto ook in te stappen en dit ook geweigerd heeft, daar hij bang is dat hij ontvoerd en beroofd zal worden!” De secretaris vraagt daarop “of het niet gewenst is de penningmeester een bewaker mee te geven om hem tegen overvallen te beschermen”. De voorzitter deelt zelfs mee “dat de penningmeester een revolver kan krijgen van de vereniging indien hij zulks noodig acht”. Maar de penningmeester, toch niet voor een kleintje vervaard, merkt op “dat hij het zonder revolver en zonder bewaker wel af kan”.

De mannen van Begeerte naar Weelde tijdens een gezellig uitje in de jaren tachtig (coll. Begeerte naar Weelde)

Wanneer valt de grote klap?

Gedroomd over de grote prijs die zou vallen werd er natuurlijk ook in 1934! Toon van Fraassen gaf te kennen "dat hij zijn deur zal sluiten en een ieder die toegang tot zijn café wil hebben zal dan genoodzaakt zijn een ruit in te slaan en zich zoodoende naar binnen werken waar hem dan gratis bier verstrekt zal worden". In 1984 vertelde de toenmalige voorzitter Leen Muilwijk bij het vijftigjarig bestaan: "In ons vijftigjarig bestaan hebben wij tweemaal vijfduizend gulden en driemaal duizend gulden gewonnen en verder natuurlijk wat eigen geld en kleine prijsjes. Maar maandelijks bouwen we wel een feestje. Reken dus maar uit: het kost alleen maar geld! Toch wachten we geduldig op DE grote hoofdprijs. En winnen wij die niet, dan hebben we het ook naar ons zin".

Vooral voor de gezelligheid!

In de loop van de tijd wordt de naam "De Vergulden Niet" gewijzigd in "Begeerte Naar Weelde", maar de negen artikelen uit de statuten ten tijde van de oprichting van de loterijvereniging blijven onverminderd van kracht. Rond 1990 werd er zelfs een artikel aan toegevoegd: voor elke fl. 100,- prijs (exclusief eigen geld) werd een rondje gegeven uit de kas!

Dat de loterijclub naast het kopen van loten toch voornamelijk een gezelligheidsvereniging is, blijkt wel uit de bewaarde notulenboeken: veel plezier, veel gelach en vooral veel borreltjes! Veel discussies tijdens de maandelijkse vergaderingen gingen vooral over het aantal rondjes, dat iemand nog moest geven! Het was dan ook niet verwonderlijk, dat veel leden jarenlang lid bleven en pas in uiterste noodzaak hun lidmaatschap opzegden. Zo is de man van het eerste uur, Toon van Fraassen, 30 jaar lid geweest. Ook ging vaak het lidmaatschap over van vader op zoon. Volgens de annalen is de heer L. v.d. Most (Bert) degene die het langste lid is geweest: meer dan 50 jaar!

Nog steeds springlevend!

Was de loterijclub oorspronkelijk een vereniging uitsluitend voor inwoners van de dorpen Zoetermeer en Zegwaard, op den duur was dit niet meer vol te houden. Door een dalend aantal leden en een teruglopende contributieopbrengst werd in 1982 voor het eerst een voorzitter benoemd, die niet in Zoetermeer was geboren. Sindsdien is de club weer onveranderd op volle sterkte (15 leden). Valt er om wat voor reden dan ook een plaats open, dan wordt die zo snel mogelijk opgevuld, mits in ieder geval alle leden de kandidaat zien zitten.

De vergaderingen vinden ook nu nog, na 75 jaar, zonder onderbreking eenmaal per maand plaats. Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog gingen de vergaderingen gewoon door. De toenmalige voorzitter Wim Oudshoorn zei

hier destijds over: "In de mobilisatietijd was zelfs de commandant van de hier gestationeerde legeronderdelen lid van onze club!"

Momenteel wordt er vergaderd in lunchroom "Adio", maar daarvoor kwam de loterijvereniging onder meer bijeen in zwembad "De Driesprong" aan de Dr. J. W. Paltelaan, "De Jonge Prins", "Het Soetermeersch Koffiehuis" en café "Ons Genoegen", alle in de Dorpsstraat gelegen.

De loterijvereniging is heden ten dage dus nog steeds springlevend. De vereniging biedt gezelligheid en vermaak, maar de leden blijven hopen eens een grote prijs in de wacht te slepen! Een droom die misschien ooit werkelijkheid wordt...

Bronnen:

Notulenboeken Loterijvereniging 1934 – 1985

Streekblad febr. 1984 n.a.v. 50-jarig bestaan Loterijvereniging

Wij adviseren

& Creëren...

**Bloembinderij
De Nobel**

Dorpsstraat 86k
2712 AM Zoetermeer
Telefoon (079) 316 93 11

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstr. 61, tel. (079) 316 44 45

Bouwmarkt De Bouwhof

Edisonstraat 88, tel. (079) 331 07 00

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

Koperstraat 40, tel. (079) 363 44 44

Het Fluitschip historisch onderzoek-
en adviesbureau, tel. (079) 316 78 46

Henneken Radio en TV

Den Hoorn 7, tel. (079) 316 24 90

Linhout Foto Video

Dorpsstraat 68, tel. (079) 316 30 84

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer Eerste Stationsstr. 3
tel. (079) 316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Personenvervoer Van der Slik

Blauwroodlaan 296, tel. (079) 361 61 61

Bode Scholten BV

Fokkerstraat 9, tel. (079) 343 50 00

Het gezelligste eetcafé van het Stadshart!

7 dagen per week geopend voor lunch en diner.
Maar ook om te genieten van
een goed glas wijn of bier.

Bijvoorbeeld voor of na
een bezoek aan theater of bioscoop

Oostwaarts 4
Stadshart Zoetermeer
079- 346 31 41

www.theoldpal.nl
info@theoldpal.nl

Waar je oude vrienden hebt en nieuwe vrienden maakt!

Outdoorspecialist Van Herwijnen

Dorpsstraat 66 anno 1908

berg/wandelschoenen
kampeerartikelen
schietsport
dartsport

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

tenten
klimsport
vrijetijdskleding
campingaz dealer

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl